

справи на новий судовий розгляд не інакше як за поданням прокурора або за скаргою потерпілого, приватного обвинувача, їх законних представників та (або) представників на незаконність і необґрунтованість виправдання підсудного. Як указується у літературі, законодавець не тільки не відмовився від ревізійного початку перевірки, а й посилив його дію; мова йде про перевірку усєї кримінальної справи, а не доводів скарги, подання (В. Д. Потапов).

Таким чином, аналізуючи оновлені положення КПК РФ, які регламентують апеляційне провадження, можна стверджувати, що законодавцем практичне відновлено ревізійний порядок перегляду, однак із двома істотними зауваженнями: по-перше, повний перегляд справи є правом, а не обов'язком суду апеляційної інстанції; по-друге, обсяг перегляду обмежено дією положення про недопустимість повороту до гіршого.

Шилін Д. В.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, доцент*

ДІЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРЕЮДИЦІЙ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ

В кримінальному процесі виникає питання про доказове значення актів адміністративних органів у кримінальному процесі та специфіки предмету доказування у подібних випадках. Так, вченими обґрунтовано визначаються особливості предмету доказування у справах про злочини з адміністративною преюдицією, а саме правомірність преюдиціальної умови і зберігання її юридичної чинності до моменту вчинення інкримінованого діяння. Ця обставина, на думку З. Д. Смітєнко та Я.І. Кінаша, містить у собі три відносно самостійні елементи: обґрунтованість притягнення до адміністративної відповідальності, тобто наявність складу проступку у діях особи, підданої адміністративному стягненню, доказаність усіх обставин справи і вірність обраної кваліфікації; законність накладення адміністративного стягнення, іншими словами: а) дотримання норм, що регламентують провадження у справах про адміністративні правопорушення, вилучення з яких спричиняє скасування адміністративного рішення (строки давнини та ін.), і б) відповідність міри адміністративного стягнення санкції, встановленої законом; вчинення інкримінованого правопорушення в межах терміну дії преюдиційної умови (Смітєнко З. Д. Предмет доказування у справах про злочини з адміністративною преюдицією / З. Д. Смітєнко, Я.І. Кінаш // Держава і право. – Вип. 9. – С. 343).

КПК не вирішує питання про доказове значення рішень у справах про адміністративні правопорушення у кримінальному процесі. Однак

шляхи вирішення цього питання запропоновані у літературі. Так, на думку Ю. М. Грошевого, акт застосування заходів адміністративного впливу обов'язковий для суду, який розглядає кримінальну справу, лише з питання, чи мало місце адміністративне правопорушення і чи вчинено воно цією особою. Однак, якщо у суду виникли сумніви щодо законності та обґрунтованості застосування заходів адміністративного впливу, то він зобов'язаний перевірити істинність фактів, встановлених адміністративним органом, тобто суд повинен перевірити законність та обґрунтованість притягнення особи до адміністративної відповідальності. Тільки встановивши, що обвинувачений притягнений до адміністративної відповідальності за наявності достатніх підстав, суд вправі оцінити акт притягнення особи до адміністративної відповідальності як преюдиціальний (Грошевой Ю. М. Правовые свойства приговора – акта социалистического правосудия: Учебное пособие / Грошевой Ю. М. – Харьков, 1978. – С. 19).

При вирішенні питання про значення рішень у справах про адміністративні правопорушення у процесі кримінально-процесуального доказування, слід врахувати те, що ці фактичні дані, встановлені цими актами, можуть бути зібрані, перевірені і оцінені. Збираються вони ще у досудовій стадії процесу або надаються суб'єктами, які звертаються до суду з поданням про скасування звільнення від відбування покарання з випробуванням і направлення засудженого для відбування призначеного покарання (кримінально-виконавча інспекція). Суд і сам може витребувати необхідні для вирішення справи адміністративні матеріали.

При вирішенні питання про можливість покладення у основу судового рішення у кримінальній справі адміністративного акту без перевірки, слід врахувати ті процесуальні гарантії адміністративно-деліктного провадження, які встановлені КпАП.

Відповідно до ст. 245 КпАП, завданнями провадження в справах про адміністративні правопорушення є: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом, забезпечення виконання винесеної постанови, а також виявлення причин та умов, що сприяють вчиненню адміністративних правопорушень, запобігання правопорушенням, виховання громадян у дусі дотримання законів, зміцнення законності. Оцінка доказів, відповідно до ст. 252 КпАП, здійснюється за внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному дослідженні всіх обставин справи в їх сукупності, керуючись законом і правосвідомістю.

Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності має право: знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юри-

дичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі. Справа про адміністративне правопорушення розглядається в присутності особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Під час відсутності цієї особи справу може бути розглянуто лише у випадках, коли є дані про своєчасне її сповіщення про місце і час розгляду справи і якщо від неї не надійшло клопотання про відкладення розгляду справи. При розгляді справ про адміністративні правопорушення, передбачені частиною першою статті 44, статтями 51, 146, 160, 160-2, 173, частиною третьою статті 178, статтями 185, 185-1, частиною першою статті 185-3, статтями 185-7 і 187 КпАП, присутність особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, є обов'язковою.

Розглянувши справу про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) вносить постанову по справі. Ст. 298 КпАП передбачає, що постанова про накладення адміністративного стягнення є обов'язковою для виконання державними і громадськими органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами і громадянами.

Аналіз норм КпАП щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення свідчать про те, що акти накладення адміністративного стягнення повинні бути істинними, оскільки завданнями провадження в справах про адміністративні правопорушення є: своєчасне, всебічне, повне і об'єктивне з'ясування обставин кожної справи, вирішення її в точній відповідності з законом. Винесення істинного рішення забезпечується рядом гарантій, зокрема, правилом про оцінку доказів за внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному і об'єктивному дослідженні всіх обставин справи в їх сукупності; участі у адміністративно-деліктному провадженні заінтересованих осіб, тобто особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, потерпілого, законного представника, захисника; визначення обставин, які повинні бути з'ясовані при розгляді справи про адміністративне правопорушення. Постанова про накладення адміністративного стягнення є обов'язковою для виконання державними і громадськими органами, підприємствами, установами, організаціями, посадовими особами і громадянами.

Таким чином, рішення у справах про адміністративні правопорушення можуть бути покладені у основу судового рішення у кримінальній справі без перевірки, якщо не викликають сумнівів. Тобто у даному випадку оцінка є обов'язковим елементом процесу доказування. Якщо за внутрішнім переконанням суду акти про накладення адміністративних стягнень є законними та обґрунтованими, він може покласти їх у основу судового рішення без перевірки. Якщо ж вони викликають сумніви, то вони повинні бути перевірені судом. Тобто у даному випадку адміністративна преюдиція є обов'язковою, але спростовною.